

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാഭേശികായ നമഃ

ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ ഉദ്ധവഗീതാസു

॥ പ്രഥമോഽധ്യായഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാഭേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

॥ പ്രഥമോഽധ്യായഃ ॥

ശ്രീശുക ഉവാച

അഥ ബ്രഹ്മാജ്ഞൈർഭേദൈഃ പ്രജൈശ്ശൈരാവ്യുത്ഥോഭ്യഗാത് |
ഭവശ്ച ഭൂതഭവ്യേശോ യയൗ ഭൂതഗണൈർവൃതഃ || 1.1 ||

ഇന്ദ്രോ മരുദ്ഭിർഭഗവാനാദിത്യാ വസവോഽശ്വിനൗ |
ഋഭവോഽംഗിരസോ രുദ്രാ വിശ്വേ സാധ്യാശ്ച ദേവതാഃ || 1.2 ||

ഗന്ധർവാപ്ലരസോ നാഗാഃ സിദ്ധചാരണഗുഹ്യാകാഃ |
ഋഷയഃ പിതരശ്ചൈവ സവിദ്യാധരകിന്നരാഃ || 1.3 ||

ദ്വാരകാമുപസഞ്ജമുഃ സർവേ കൃഷ്ണദിദൃക്ഷവഃ |
വപുഷാ യേന ഭഗവാൻ നരലോകമനോരമഃ |
യശോ വിതേനേ ലോകേഷു സർവലോകമലാപഹം || 1.4 ||

തസ്യാം വിഭ്രാജമാനായാം സമൃദ്ധായാം മഹർദ്ധിഭിഃ |
വ്യചക്ഷതാവിത്യുപ്ലാക്ഷാഃ കൃഷ്ണമദ്ഭൂതദർശനം || 1.5 ||

സ്വർഗോദ്യാനോപഗൈർമാൽയൈശ്ചരാദയന്തോ യുദുത്തമം |
ഗീർഭിശ്ചിത്രപദാർഥാഭിസ്തൂഷ്ടുവുർജഗദീശ്വരം || 1.6 ||

ശ്രീദേവാ ഉഘചുഃ

നതാഃ സു തേ നാഥ പദാരവിന്ദം

ബുദ്ധീന്ദ്രിയപ്രാണമനോവചോഭിഃ |

യച്ചിന്ത്യത്യേന്തർഹൃദി ഭാവയുക്തൈ -

ർമുമുക്ഷുഭിഃ കർമ്മയോരുപാശാത് || 1.7 ||

ത്വം മായയാ ത്രിഗുണയാത്മനി ദുർവിഭാവ്യം
 വ്യക്തം സുജസ്യവസി ലുബസി തദ്ഗുണസ്ഥഃ |
 നൈതൈർഭവാനജിത കർമ്മഭിരജ്യതേ വൈ
 യത്സ്യ സുഖേവ്യവഹിത്യേഭിരതോനവദ്യഃ || 1.8 ||

ശുദ്ധിർനൃണാം ന തു തഥേഡ്യ ദുരാശയാനാം
 വിദ്യാശ്രുതാധ്യയനദാനതപഃക്രിയാഭിഃ |
 സത്ത്വാത്മനാമൃഷഭ തേ യശസി പ്രവൃദ്ധ -
 സച്ഛദ്ധയാ ശ്രവണസംഭൃതയാ യഥാ സ്യാത് || 1.9 ||

സ്യാന്നസ്തവാംഘ്രിരശുഭാശയധൂമകേതുഃ
 ക്ഷേമായ യോ മുനിഭിരാർദ്രഹൃദോഹ്യമാനഃ |
 യഃ സാത്വതൈഃ സമവിഭൃതയ ആത്മവദ്ഭി -
 ര്വ്യൂഹേർഭിതഃ സവനശഃ സ്വരതിക്രമായ || 1.10 ||

യശ്ചിന്ത്യതേ പ്രയതപാണിഭിരധ്വരാഗൗ
 ത്രയ്യാ നിരൂക്തവിധിനേശ ഹവിർഗൃഹീത്വാ |
 അധ്യാത്മയോഗ ഉത യോഗിഭിരാത്മമായാം
 ജിജ്ഞാസുഭിഃ പരമഭാഗവതൈഃ പരീഷ്ടഃ || 1.11 ||

പര്യുഷ്ടയാ തവ വിഭോ വനമാലയേയം
 സംസ്താർധിനീ ഭഗവതീ പ്രതിപത്തിവച്ഛിഃ |
 യഃ സുപ്രണീതമുയാർഹണമാദദന്നോ
 ഭൂയാത് സദാംഘ്രിരശുഭാശയധൂമകേതുഃ || 1.12 ||

കേതുസ്ത്രിവിക്രമയുതസ്ത്രിപതത്പതാകോ
 യന്തേ ഭയാഭയകരോസുരഭേവചമോഃ |
 സ്വർഗായ സാധുഷു ഖലേഷ്വിതരായ ഭൂമൻ
 പാദഃ പുനാതു ഭഗവൻ ഭജതാമഘം നഃ || 1.13 ||

നസ്യോതഗാവ ഇവ യസ്യ വശേ ഭവന്തി
 ബ്രഹ്മാദയസ്തനുഭൂതോ മിമുരർഭുമാനഃ |
 കാലസ്യ തേ പ്രകൃതിപൂരുഷയോഃ പരസ്യ
 ശം നസ്തനോതു ചരണഃ പൂരുഷോത്തമസ്യ || 1.14 ||

അസ്യാസി ഹേതുരുദയസ്ഥിതിസംയമാനാം
 അവ്യക്തജീവമഹതാമപി കാലമാഹുഃ |
 സോഽയം ത്രിണാഭിരഖിലാപചയേ പ്രവൃത്തഃ
 കാലോ ഗഭീരരയ ഉത്തമപൂരുഷസ്ത്വം || 1.15 ||

ത്വത്തഃ പുമാൻ സമധിഗമ്യ യയാ സ്വവീര്യം
 ധത്തേ മഹാന്തമിവ ഗർഭമമോഘവീര്യഃ |
 സോഽയം തയാനുഗത ആത്മന ആണ്ഡകോശം
 ഹൈമം സസർജ്ജ ബഹിരാവരണൈരുപേതം || 1.16 ||

തത്തസ്ഥുഷശ്ച ജഗതശ്ച ഭവാനധീശോ
 യന്മായയോത്ഥഗുണവിക്രിയയോപനീതാൻ |
 അർമാഞ്ജുഷന്നപി ഹൃഷീകപതേ ന ലിപ്തോ
 യ്യേന്യേ സ്വതഃ പരിഹൃതാദപി ബിഭൃതി സു || 1.17 ||

സ്മായാവലോകലവദർശിതഭാവഹാരി -
 ഭൂമണ്ഡലപ്രഹിതസൗരതമന്ത്രശൗണ്ഡൈഃ |
 പത്യസ്തു ഷോഡശസഹസ്രമനംഗബാണൈ -
 ര്യസ്യേന്ദ്രിയം വിമമിതും കരണൈർന വിഭൃഃ || 1.18 ||

വിഭൃസ്സവാമൃതകമോദവഹാസ്ത്രിലോക്യാഃ
 പാദാവനേജസരിതഃ ശമലാനി ഹന്തും |
 ആനുശ്രവം ശ്രുതിഭിരംഘ്രിജമംഗസംഗൈ -
 സ്തീർഥദ്വയം ശുചിഷദസ്ത ഉപസ്സുശന്തി || 1.19 ||

ശ്രീബാദരായണിരുവാച

ഇത്യഭിഷ്ടൂയ വിബുധൈഃ സേശഃ ശതധൃതിർഹരിം |
അഭ്യഭാഷത ഗോവിന്ദം പ്രണമ്യാംബരമാശ്രിതഃ || 1.20 ||

ശ്രീബ്രഹ്മോവാച

ഭൂമേർഭാരാവതാരായ പുരാ വിജ്ഞാപിതഃ പ്രഭോ |
ത്വമസ്മാഭിരശേഷാത്മംസ്തത്തമൈവോപപാദിതം || 1.21 ||

ധർമശ്ച സ്ഥാപിതഃ സത്സു സത്യസന്ധേഷു വൈ ത്വയാ |
കീർതിശ്ച ദിക്ഷു വിക്ഷിപ്താ സർവലോകമലാപഹാ || 1.22 ||

അവതീര്യ യദോർവംശേ ബിഭ്രദ് രൂപമനുത്തമം |
കർമാൺയുദ്യാമവൃത്താനി ഹിതായ ജഗതോക്യുമാഃ || 1.23 ||

യാനി തേ ചരിതാനീശ മനുഷ്യാഃ സാധവഃ കലൗ |
ശുൺവന്തഃ കീർതയന്തശ്ച തരിഷ്യന്ത്യഞ്ജസാ തമഃ || 1.24 ||

യദുവംശ്യേവതീർണ്യസ്യ ഭവതഃ പുരുഷോത്തമ |
ശരച്ഛതം വ്യതീയായ പഞ്ചവിംശാധികം പ്രഭോ || 1.25 ||

നാധുനാ ത്യേഖിലാധാര ഭവകാർയാവശേഷിതം |
കുലം ച വിപ്രശാപേന നഷ്ടപ്രായമഭൂദിദം || 1.26 ||

തതഃ സ്വധാമ പരമം വിശസ്യ യദി മന്യസേ |
സലോകാൽലോകപാലാൻ നഃ പാഹി വൈകുണ്ഠകിങ്കരാൻ || 1.27 ||

ശ്രീഭഗവാനുവാച

അവധാരിതമേതൻമേ യദാത്മ വിബുധേശ്വര |
കൃതം വഃ കാർയമഖിലം ഭൂമേർഭാരോവതാരിതഃ || 1.28 ||

തദിദം യാദവകുലം വീരയശൗര്യശ്രിയോദ്ധാതം |
ലോകം ജിഹ്വുകുഷ്ട്വം രൂഢാം മേ വേലയേവ മഹാർണവഃ || 1.29 ||

യദ്യസംഹൃത്യ ദൃഷ്ടാനാം യദുനാം വിപുലം കുലം |
ഗന്താസ്യന്നേന ലോകോത്ഥമുദ്യേലേന വിനഷ്ട്യതി || 1.30 ||

ഇദാനീം നാശ ആരബ്ധഃ കുലസ്യ ദ്വിജശാപതഃ |
യാസ്യാമി ദവനം ബ്രഹ്മന്നേതദന്തേ തവാനഘ || 1.31 ||

ശ്രീശുക ഉവാച
ഇത്യുക്തോ ലോകനാഥേന സ്വയംഭൂഃ പ്രണിപത്യ തം |
സഹ ദേവഗണൈർഭവഃ സ്വധാമ സമപദ്യത || 1.32 ||

അഥ തസ്യാം മഹോത്പാതാൻ ദ്വാദശത്വം സമുത്ഥിതാൻ |
വിലോക്യ ദഗവാനാഹ യദുവൃദ്ധാൻ സമാഗതാൻ || 1.33 ||

ശ്രീദഗവാനുവാച
ഏതേ വൈ സുമഹോത്പാതാ വ്യുത്തിഷ്ഠന്തീഹ സർവതഃ |
ശാപശ്ച നഃ കുലസ്യാസീദ് ബ്രാഹ്മണേഭ്യോ ദുരത്യയഃ || 1.34 ||

ന വസ്തവ്യമിഹാസ്താഭിർജ്ജിവിഷുഭിരാർയകാഃ |
പ്രഭാസം സുമഹത്പുൺയം യാസ്യാമോദ്യൈവ മാചിരം || 1.35 ||

യത്ര സ്താത്യാ ദക്ഷശാപാദ് ഗൃഹീതോ യക്ഷണോഽധുരാദ് |
വിമുക്തഃകിൻബിഷാത് സദ്യോ ഭേജേ ഭൂയഃകലോദയം || 1.36 ||

വയം ച തന്മിന്നാപ്സത്യ തർപയിത്വാ പിതൃൻ സുരാൻ |
ഭോജയിത്യാശിജോ വിപ്രാൻ നാനാഗുണവതാന്ധസാ || 1.37 ||

തേഷു ദാനാനി പാത്രേഷു ശ്രദ്ധായോക്താ മഹാന്തി വൈ |
വൃജിനാനി തരിഷ്യാമോ ദാനൈർനൗഭിരിവാർണവം || 1.38 ||

ശ്രീശുക ഉവാച

ഏവം ഭഗവതാഽഭിഷ്ടാ യാദവാഃ കുരുനന്ദന |
ഗന്തും കൃതധിയസ്തീർഥം സ്യന്ദനാൻ സമയൂയുജൻ || 1.39 ||

തന്നിരീക്ഷ്യദാദ്ധവോ രാജൻ ശ്രുത്വാ ഭഗവതോദിതം |
ദൃഷ്ട്വാരിഷ്ടാനി ഘോരാണി നിത്യം കൃഷ്ണമനുവ്രതഃ || 1.40 ||

വിവിക്ത ഉപസംഗമ്യ ജഗതാമീശ്വരേശ്വരം |
പ്രണമ്യ ശിരിസാ പാദൗ പ്രാഞ്ജലിസ്തമഭാഷത || 1.41 ||

ശ്രീഉദ്ധവ ഉവാച

ദേവദേവേശ യോഗേശ പുൺയശ്രവണകീർതന |
സംഹൃത്യൈതത് കുലം നൂനം ലോകം സന്ത്യക്ഷ്യതേ ഭവാൻ |
വിപ്രശാപം സമർഥോഽപി പ്രത്യഹന്ന യദീശ്വരഃ || 1.42 ||

നാഹം തവാംഘ്രികമലം ക്ഷണാർധമപി കേശവ |
ത്യക്തും സമുത്സഹേ നാഥ സ്വധാമ നയ മാമപി || 1.43 ||

തവ വിക്രീഡിതം കൃഷ്ണ നൃണാം പരമമംഗലം |
കർണപീയൂഷമാസ്യാദ്യ ത്യജന്ത്യന്യസ്പൃഹാം ജനഃ || 1.44 ||

ശയ്യാസനാടനസ്ഥാന സ്നാനക്രീഡാശനാദിഷു |
കഥം ത്വാം പ്രിയമാത്മാനം വയം ഭക്താസ്ത്യജേമഹി || 1.45 ||

ത്വയോപദുക്തസ്രഗ്ഗന്ധ വാസോഽലങ്കാരചർചിതാഃ |
ഉച്ഛിഷ്ടഭോജിനോ ദാസാസ്സവ മായാം ജയേമ ഹി || 1.46 ||

വാതാശനാ യ ഋഷയഃ ശ്രമണാ ഊർധ്വമന്മിനഃ |
ബ്രഹ്മാഖ്യം ധാമ തേ യാന്തി ശാന്താഃ സംന്യാസിനോഽമലാഃ || 1.47 ||

വയം ത്വിഹ മഹായോഗിൻ ഭ്രമന്തഃ കർമവർത്തസു |
ത്വദ്വാർത്ഥയാ തരിഷ്യാമസ്സാവകൈർദുസ്തരം തമഃ || 1.48 ||

സ്മരന്തഃ കീർത്തയന്തസ്തേ കൃതാനി ഗദിതാനി ച |
ഗത്യുത്സ്മിതേക്ഷണക്ഷേപി യന്യലോകവിഡംബനം || 1.49 ||

ശ്രീശുക ഉവാച
ഏവം വിജ്ഞാപിതോ രാജൻ ഭഗവാൻ ദേവകീസുതഃ |
ഏകാന്തിനം പ്രിയം ഭൃത്യമുദ്ധവം സമഭാഷത || 1.50 ||

|| ഇതി ഉദ്ധവഗീതാസു പ്രഥമോദ്യായഃ സമാപ്തഃ ||